

(א) דמאי פ"ה (מ"ב),
 (ב) יבמות פט: קדושין מו:
 (ג) כ"ז פד: קמ"ג תמורה ה,
 (ד) דמאי פ"ה (מ"ד),
 (ה) [תמורה מ: לקמן מ:],
 (ו) [שנועט מ: מ:], (ז) וע"י
 מוס' לקמן מ: (ח) ומכר
 בסקנה' ק"ג: (ט) [וע"י
 השב מוס' קדושין מ: מ"ה
 אס אינו].

תורה אור השלם

1 ולא תשאו עליו חטא
 בהרימכם את ידכם
 מפניו ואת קדשי בני
 ישראל לא תחללו ולא
 תמיתו: במדבר י"ב לב
 2 לא תוכל לאכל
 בשעריך מעשר דגנך
 ותרשקו ויצררו ויבשרו
 בדרך וצאנך וכל הדרוך
 אשר תדר ויבשרו
 ותרומת דרך:
 דברים יב יז

הגהות הב"ה

(א) רש"י ד"ה מפני וכו'
 ולא אמרו: כי ע"כ צ"ל
 הרי"ש פ"ב דמעשר שני
 משנה ו' לדסה טעם זה
 נטו טעם וכתב טעם אחר
 על זה שאינו טעם היפה
 ט"ו ע"ש:

מוסף רש"י

ולא תשאו עליו חטא
 בהרימכם את חלבו. ה"א
 אס לא תרימו מן המזבח
 תשאו חטא (יבמות פ"ב)
 בהרימכם את חלבו לא תשאו
 חטא ה"א אס תרימו את
 הכהן שני תשאו חטא
 (קדושין מו) שלל ע"ש
 מלה מן המזבח (רשב"ם
 ב"ב קמ"ג) שהתירוהו מקדש
 כענין שהיה רע ואין מקנה
 להחליפה ולא לחזור ולהתיר
 (שם פ"ד) אס אינו קדוש
 נשיאות חטא למה. ה"א
 לא עבד ולא מילי ויחזור
 ויתרוס מן היפה (שם פ"ג)
 אלו דברים שאין להם
 אונאה. אפילו קאלן ביתר
 ממתיק (ב"ק ד' ד'). ונשא
 שכר אינו משלם. ג"ה
 ואכזה הכתובה זו ליתמי
 דכתיב אס נגזי יבגז עמנו
 (שבוטות מו.).

מפני שאמרו. כלומר לפיכך הזקיקוהו לכל אלה לחללו מחילה
 במעות וחזור ומחלל המעות ולא אמרו (ה) שיטול היפה שזהו ויאמר
 אס זו של מעשר הרי טוב ואס זו של חולין הרי של מעשר מחוללת
 על זו מפני שאמרו מחללין כסף על נחשת מדומק אבל כסף
 על כסף לאו דרך חילול הוא ואפי'
 מדומק נמי לא וכוין דלף כסף על
 נחשת לא התירו אלא דדומק
 הלכך לא שיקיים כן שצוין מעשר
 הוא ועוד שהפרוטות מחלדות:
 קסני מיהס. גזי מעשר ודאי מדומק
 אין שלא מדומק לא וכוין דלמר
 כסף על נחשת מדומק אין שלא
 מדומק לא וגזי דמאי מנא מחללין
 אלמא לרבי מאיר לא עשו זו חזוק:
 מחמיר הוא זכילוסו. של מעשר
 שני של דמאי ומתני' זכילוס קאי:
 לא הירו למכור דמאי. לא התירו
 לחצר הלוקח דמאי שימכרו לאחרים
 עד שיעשר: אלא לסיטון זלנד.
 סיטון חבר לא הכריחוהו לעשר אלא
 מוכרו כשהוא דמאי והלוקחו ממנו
 יפריש מעשרותיו שהכל יודעין
 שהסיטון נמכה עמי הארץ לוקח
 שהסיטון מן המשפיעין למכור
 צמדה גסה הוא דרכו לקנות פירות
 מרובין ומוכרין לחנוונים: ובעל
 הצית. הלוקח מעט הארץ: צין
 כך וצין כך. צין שצא לחזור ולמכור
 צמדה גסה לחנוונים כסיטון צין
 שצא לחזור ולמכור צמדה דקה
 כחנוונים צמדות פרוטה פרוטה לרין
 לעשר קודם שימכור לפי שהלוקח
 ממנו סבור שהן מפירות ארצו
 וכוין שהוא חבר מחזיקין אותו
 בחזקת שיעשר ואין מפרישין:
 והתמים אומרים אחד סיטון ואחד
 בעל הצית. שצא למכור צמדה
 גסה כדרך המשפיעין וכדרך
 הסיטונות מוכר ושולט לחצירו
 שחזקת כל המוכרים ונותנין צמדה
 גסה בחזקת שלל עישרו דמאי הם
 והלוקח מהם מעשר ואוכל. ובמסכת
 דמאי (פ"ג מ"ה) מפרש אלו מדה
 גסה ציבש שלשה קצין זלל שזה
 דינר: מן הנחוס. עס הארץ:
 מעשר. דמאי מן החמה כו'. ואפילו
 מן דפוסין הרבה אין הזכרות
 דומות זו לזו וי"ל שנחתום הזה לקח
 ככרות של דפוס זה מאיש אחד
 וככרות של דפוס זה מאיש אחר
 ועמי הארץ יש מהם שמעשרין יש
 מהן שאין מעשרין ושמה זה לא
 עישר וזה עישר והמפריש מזה על

זה מפריש מן החיוב על הפטור ואין שם מעשר חל עליו ונתן טבל
 לכהן לו מן הפטור על החיוב ואין שם מעשר חל עליו ונמנאל
 שאין שנגדו מתוקן לא חיישין צמדי להכי ותלינן למימר מהך
 גברא זצין. ואי עשו חזוק כשל תורה בשלמא מן הנוגנת על
 החמה אע"פ שהחמה יפה מן הנוגנת לא חיישין כדרכי אילעאי:
 אלא מן דפוסים הרבה נחשו דלמא מפריש מן הפטור ואין
 ליה וכו עשו חזוק כו' שפיר קשיא ליה: ושמואל דשני הא מני ר"מ היא ואיתי ראייה מן המציא גט: לא שפיר שני ליה. כדמפרש
 ואילן: דקשיא ליה לרבי אלעזר. וכי עשו חזוק במרומת מעשר של דמאי שהיא קלה שאפילו תרומה ודאית אינה אלא צמיתה צדי
 שמים זר האוכלה: ומשני ליה שמואל. שעשו חזוק לדבריהם צמדת איש שאיסור תורה שבה מיתה צדי אדם והיא חמורה: ורז ששם.
 דלוחציה לשמואל מחילול שלל עשו זו חזוק בחילול של דמאי: לאו שפיר אופציה. דהא חילול כי לא עבד ליה שפיר לאו בעלמא
 הוא דלא תוכל לאכול וגו': ולמאי דאופציה רב ששם רב יוסף שפיר שני ליה. דלע"פ שמיקל ר"מ צפדיונו כו': פלטור. הוא
 לענין ככרות כסיטון לענין תבואה לוקח ככרות הרבה ומוכר לחנוונים ולנחתומים: מעשר מכל דפוס ודפוס. אלמא חייש
 דלמא אחי לאפרושי מן החיוב על הפטור: אלא מאי איהו לך למימר. מאי שגא דחייש על הפלטור משום דמתרי תלתא זצין:
 נחוס נמי. דלא חייש ליה ר"מ לא תקשי לך דקצבר נחתום מתוך שאינו לוקח הרבה צידה תלינן למימר מהך גברא זצין
 ויש אדם אחד עושה ככרות צפוסין חלוקין: בתנא' אלו דברים שאין להם אונאה. בגמרא מפרש טעמא: השטרות.
 המוכר שטרות לגבות חוב שבתוכו ויטלנו לעצמו: והסקדות. גוצר המוכר הקדש או המוכר עולמו שפכל זו מוס: ולא פלטורי
 ארבעה וחמשה. אס טבח או מכר. ומשום הקדשות אכטריין למיתנייה דאילו עבדים ושטרות וקרקעות לא שייך למימר דאילו תשלומי
 ארבעה וחמשה אינה נוהגת אלא בשור ושה זלנד: אינו נשבע. שלל פשע שלא הזקיקתו תורה ליבצע עליהן: אינו משלם. אס נגנזו ממנו:
 קדשים

לא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד. וא"ת דצפרק הספינה
 (ב"ב דף פ"ה. ושם) אמרינן הלוקח ירק מן השוק כו' גמר
 זלנדו לקנות קנה ונתחייב צמעשר ואי אפשר להחזירו אלא ל"כ
 יעשר אלמא אין מוכרין דמאי לעס הארץ וי"ל דהכא איירי למכור
 לחצר ומו י"ל כמו שהתירו להאכיל
 לעניים ולאכסנאיש דמאי כך התירו
 למכור לסיטון ולבעל הצית כשמוכרה
 צמדה גסה:
 ה"לוקח מן הנחתום. הכי איתא
 מתני' דדמאי פ"ה הלוקח
 מן הנחתום מעשר מן החמה על
 הנוגנת ומן הנוגנת על החמה ואפי'
 מדפוסים הרבה דברי ר"מ רבי
 יהודה אומר שאני אומר חטים של
 אמש היו משל אחד ושל היום משל
 אחר הלוקח מן הפלטור מעשר מן
 כל דפוס ודפוס דברי רבי מאיר
 רבי יהודה אומר מאחד על הכל
 והשתא קשה מאי קאמר בשלמא מן
 הנוגנת כו' אלא מדפוסים הרבה
 אמאי אדרבה מן הנוגנת על החמה
 קשה טפי דמיקל מצדי יהודה דרבי
 יהודה אומר לכל אדפוסים הרבה
 לא פליג דקדמי שאני אומר חטים
 של אמש היו משל אחר משל דלא
 פליג. אלא אנוגנת ועוד דאפילו
 צפלטור דאסר ר' מאיר שרי ר'
 יהודה מאחד על הכל כ"ש צנתחום
 וי"ל דה"פ דמתניתין הלוקח מן
 הנחתום מעשר מן החמה על הנוגנת
 אפילו מן החמה הנוגנת מדפוסים
 הרבה דברי ר"מ ר' יהודה אומר
 צנוגנת על החמה היכא שהס
 מדפוסים הרבה שאני אומר של
 אמש דהיינו הנוגן משל אחר כיון
 דאיכא נמי דפוס משונה משל היום
 והשתא פריך שפיר בשלמא לונן
 וחמה מדפוס אחד כדרכי אילעאי
 שרי דיעבד צודאי ולכן צמדי
 מעשר אף לכתיילה אלא כשהחמה
 ולנוגנת צדפוסים הרבה אמאי שרי
 הלל רבי יהודה אומר שם אלמא
 רבי מאיר מיקל טפי מרבין ורבינא
 ידע שפיר דאסר ר"מ צפלטור משום
 דמתרי ותלת זצין אלא דמ"מ פריך
 מהך דמיקל ר' מאיר מרבין ואצני
 משני דלא צקולא וחומרא תלי טעמא
 דר"מ אלא צבגילות ומנהג דנחתום
 מהך גברא זצין ולוקח פעמים צ'
 מיני תבואות והכל דאחד ועושה
 אותם צשני דפוסין כדי לידע אלו
 מתבואה רעה ואלו מנוצה ורבי
 יהודה סבר כיון שהיא חמה ולנוגנת
 וגם הדפוסים משונים מוכח מילתא דמשני צני אדם לקח אבל צשינו
 של דפוסים אחד אפי' צפלטור לא חייש רבי יהודה: נשיאות חטא
 למה. ואם תאמר דלמא נשיאות חטא משום דאכולו זלל הפרשה
 אחרת וי"ל דמשמע קרא דהפרשה גרידא הוי נשיאות חטא:
 ילא

קמח א מ"י פ"ד מהל'
 מעשר שני ה' ז
 סגמ עשין קול:
 קמח ב מ"י פ"ה מהל'
 מעשר הלכה צ:
 קב ג מ"י פ"ד מהל'
 מעשר הלכה ה ופ"ו
 מהל' צבורים ה' א:
 קנא ד מ"י פ"ה מהל'
 מרומות ה' ג
 [וטו"ע י"ד ס' שלל סעף
 גנ]:
 קנב ה מ"י פ"ד מהל'
 מעשר הלכה ו:
 קנב ו מ"י פ"ג מהל'
 מכירה ה' ח סגמ
 לאוין קע טו"ע ח"מ ס'
 רכז סעף טו:
 קנב ז מ"י פ"ב מהל'
 גביה ה' א והל' ב
 טו"מ ס' שג סגמ עשין
 עא:
 קנה ח מ"י פ"ב מהל'
 שכירות הלכה א
 סגמ עשין פט טו"ע ח"מ
 ס' סו סעף לו וסעף מ
 וס' זכ סעף א וס' שג
 סעף א:

וגם הדפוסים משונים מוכח מילתא דמשני צני אדם לקח אבל צשינו
 של דפוסים אחד אפי' צפלטור לא חייש רבי יהודה: נשיאות חטא
 למה. ואם תאמר דלמא נשיאות חטא משום דאכולו זלל הפרשה
 אחרת וי"ל דמשמע קרא דהפרשה גרידא הוי נשיאות חטא:
 ילא

אמר ר' אלעזר. דקשיא
 ליה וכו עשו חזוק כו' שפיר קשיא ליה: ושמואל דשני הא מני ר"מ היא ואיתי ראייה מן המציא גט: לא שפיר שני ליה. כדמפרש
 ואילן: דקשיא ליה לרבי אלעזר. וכי עשו חזוק במרומת מעשר של דמאי שהיא קלה שאפילו תרומה ודאית אינה אלא צמיתה צדי
 שמים זר האוכלה: ומשני ליה שמואל. שעשו חזוק לדבריהם צמדת איש שאיסור תורה שבה מיתה צדי אדם והיא חמורה: ורז ששם.
 דלוחציה לשמואל מחילול שלל עשו זו חזוק בחילול של דמאי: לאו שפיר אופציה. דהא חילול כי לא עבד ליה שפיר לאו בעלמא
 הוא דלא תוכל לאכול וגו': ולמאי דאופציה רב ששם רב יוסף שפיר שני ליה. דלע"פ שמיקל ר"מ צפדיונו כו': פלטור. הוא
 לענין ככרות כסיטון לענין תבואה לוקח ככרות הרבה ומוכר לחנוונים ולנחתומים: מעשר מכל דפוס ודפוס. אלמא חייש
 דלמא אחי לאפרושי מן החיוב על הפטור: אלא מאי איהו לך למימר. מאי שגא דחייש על הפלטור משום דמתרי תלתא זצין:
 נחוס נמי. דלא חייש ליה ר"מ לא תקשי לך דקצבר נחתום מתוך שאינו לוקח הרבה צידה תלינן למימר מהך גברא זצין
 ויש אדם אחד עושה ככרות צפוסין חלוקין: בתנא' אלו דברים שאין להם אונאה. בגמרא מפרש טעמא: השטרות.
 המוכר שטרות לגבות חוב שבתוכו ויטלנו לעצמו: והסקדות. גוצר המוכר הקדש או המוכר עולמו שפכל זו מוס: ולא פלטורי
 ארבעה וחמשה. אס טבח או מכר. ומשום הקדשות אכטריין למיתנייה דאילו עבדים ושטרות וקרקעות לא שייך למימר דאילו תשלומי
 ארבעה וחמשה אינה נוהגת אלא בשור ושה זלנד: אינו נשבע. שלל פשע שלא הזקיקתו תורה ליבצע עליהן: אינו משלם. אס נגנזו ממנו:
 קדשים